

Hoe omgaan met bemaling in de buurt van bomen?

Studiedag Bomen Beter Beheren
20 mei 2023 – Maldegem

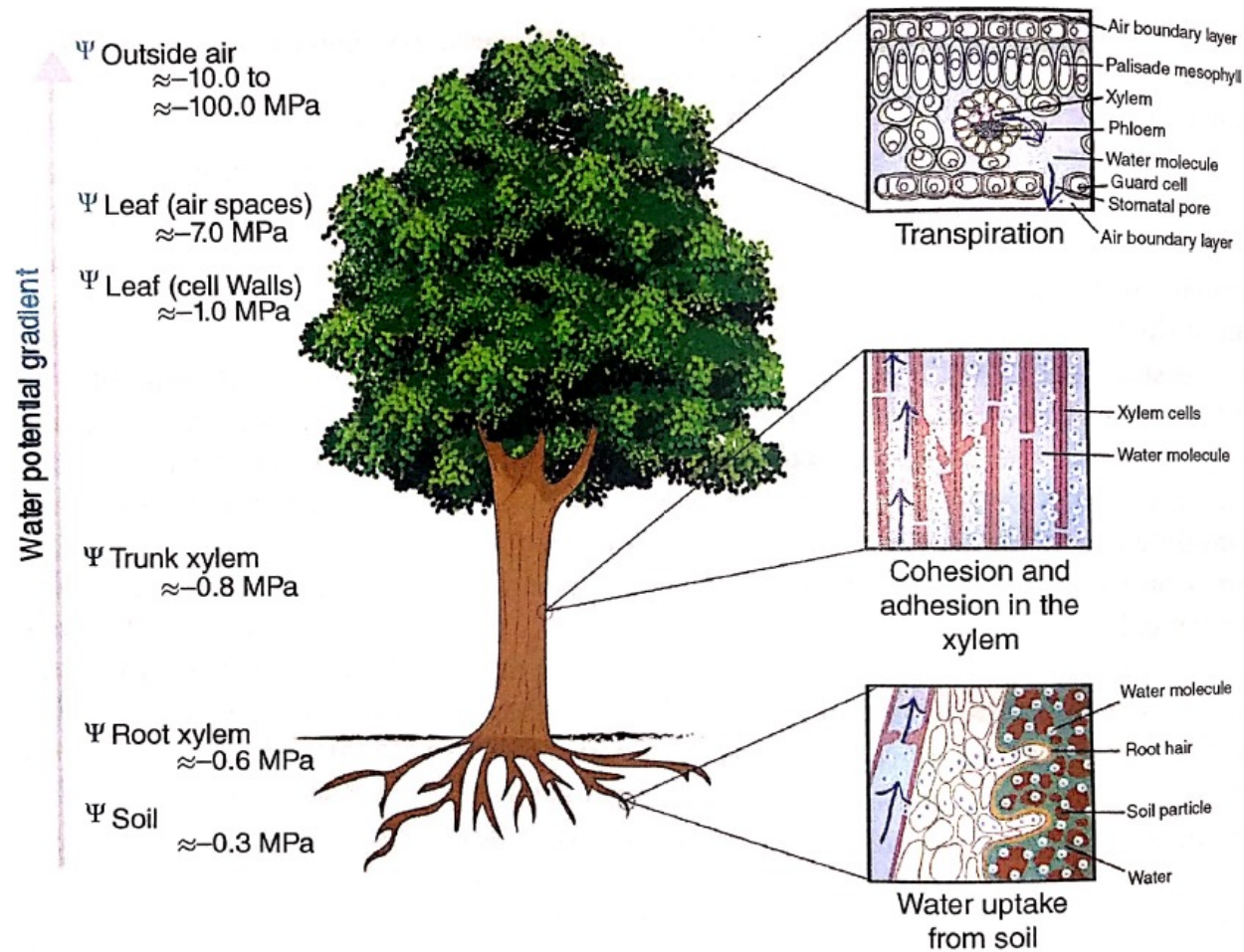
Tom Joye, Inverde

Wat bespreken we vandaag?

- ▶ Potentiële impact van bemaling op bomen
- ▶ Mitigerende maatregelen
- ▶ Voorstel stroomschema
- ▶ Nabespreking en verdere stappen

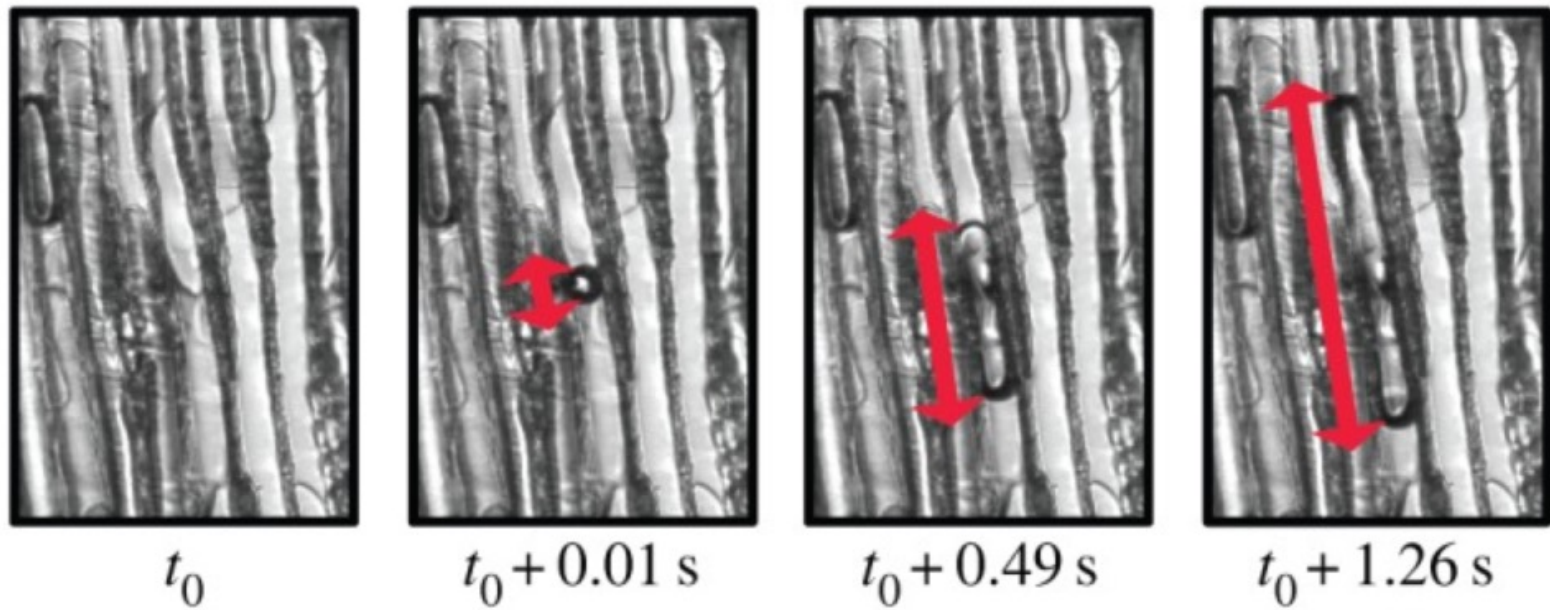
Potentiële impact bemaling op bomen

- ▶ Fysiologische impact van daling grondwatertafel is vergelijkbaar met **droogtestress**
  - Sluiten van de huidmondjes (verdamping beperken)
  - Verminderde fotosynthese
  - Verminderde diktegroei
  - Kleiner blad
  - Cavitatie
  - Afsterven van delen van de kroon of de hele boom

© Applied Tree Biology

(b)

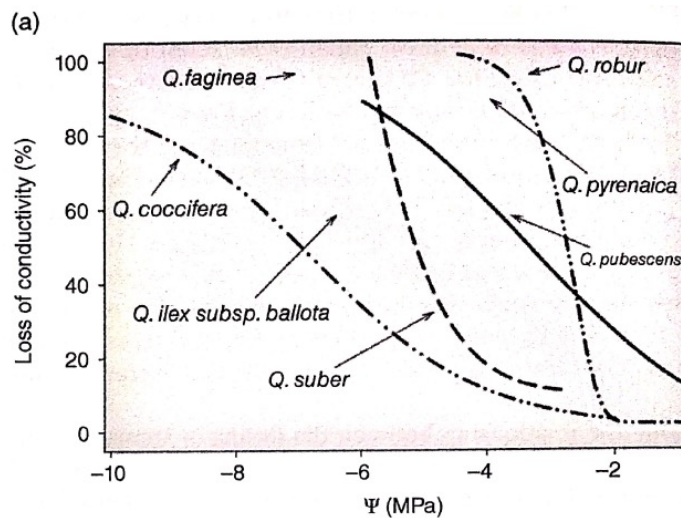
© Ultrasonic emissions reveal individual cavitation bubbles in water-stressed wood

Weerstand tegen droogte

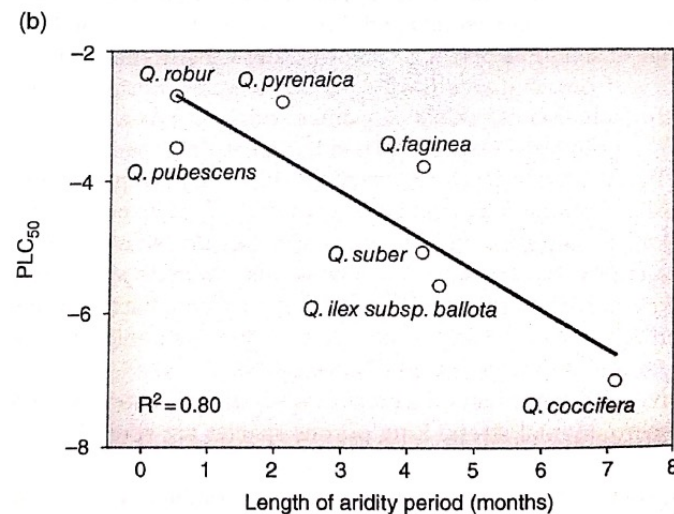
- ▶ Sommige soorten hebben een lage veiligheidsfactor ingebouwd tegen verdroging > snel verlies van functioneel watertransport bij verdroging (cavitatie)
- ▶ Andere (gewoonlijk uit drogere omgevingen) hebben een hogere veiligheidsfactor
- ▶ Standaardmaat voor gevoeligheid = waterpotentiaal waarbij 50% verlies van conductiviteit optreedt (ψ_{50}) : varieert bijvoorbeeld van -0,07 MPa (*Populus euphratica*) tot -18,8MPa (*Callitris tuberculata*)

Weerstand tegen droogte

- Sommige soorten hebben een lage veiligheidsfactor ingebouwd tegen verdroging > snel verlies van functioneel watertransport bij verdroging (cavitatie)
- Andere (gewoonlijk uit drogere omgevingen) hebben een hogere veiligheidsfactor

© Applied Tree Biology

Stroomschema

- ▶ Eerste aanzet om een **beslisboom** te maken voor bemaling in de buurt van bomen
- ▶ **Standaardisering** van beslissingen om ruis te vermijden = professionalisering van de sector
- ▶ Open voor discussie – volgende stap is een **publieke consultatie**

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, **zonder bemaling**

JA

Minimale impact op het
bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten
het groeiseizoen?**

JA

NEE

ONZEKER

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de
bomen in de invloedsfeer (+ ev. hangwater
monitoren)

NEE

Gaat het om een **lange
bemalingsperiode?**

JA

Aanpassingen

- ▶ Is het mogelijk om het ontwerp of de uitvoering zodanig aan te passen dat bemaling niet nodig is?
- ▶ Kunnen de werken uitgevoerd worden als de grondwatertafel het laagst is (zomer), zonder bemaling?

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, **zonder bemaling**

JA

Minimale impact op het
bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten
het groeiseizoen?**

JA

NEE

ONZEKER

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de
bomen in de invloedsfeer (+ ev. hangwater
monitoren)

NEE

Gaat het om een **lange
bemalingsperiode?**

JA

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, zonder bemaling

JA

Minimale impact op het
bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten
het groeiseizoen?**

JA

NEE

ONZEKER

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de
bomen in de invloedsfeer (+ ev. hangwater
monitoren)

NEE

Gaat het om een **lange
bemalingsperiode?**

JA

Minimale impact

- ▶ Als het stroomschema naar 'minimale impact' leidt, is er waarschijnlijk **geen levensbedreigende impact op het bomenbestand** te verwachten.
- ▶ Mogelijk is er wel een impact op:
  - Andere gevoelige vegetatie
  - Bodemvoedselweb
  - Mineralisatiesnelheid van organisch material
  - Grondwaterstromingen
  - Verplaatsing van vervuiling in de bodem
  - ...
- ▶ Bij waardevolle bomen kan het toch opportuun zijn om mitigerende maatregelen te nemen, om **onzekerheden** te **minimaliseren**

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, zonder bemaling

JA

**Minimale impact op het
bomenbestand**

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten
het groeiseizoen?**

JA

NEE

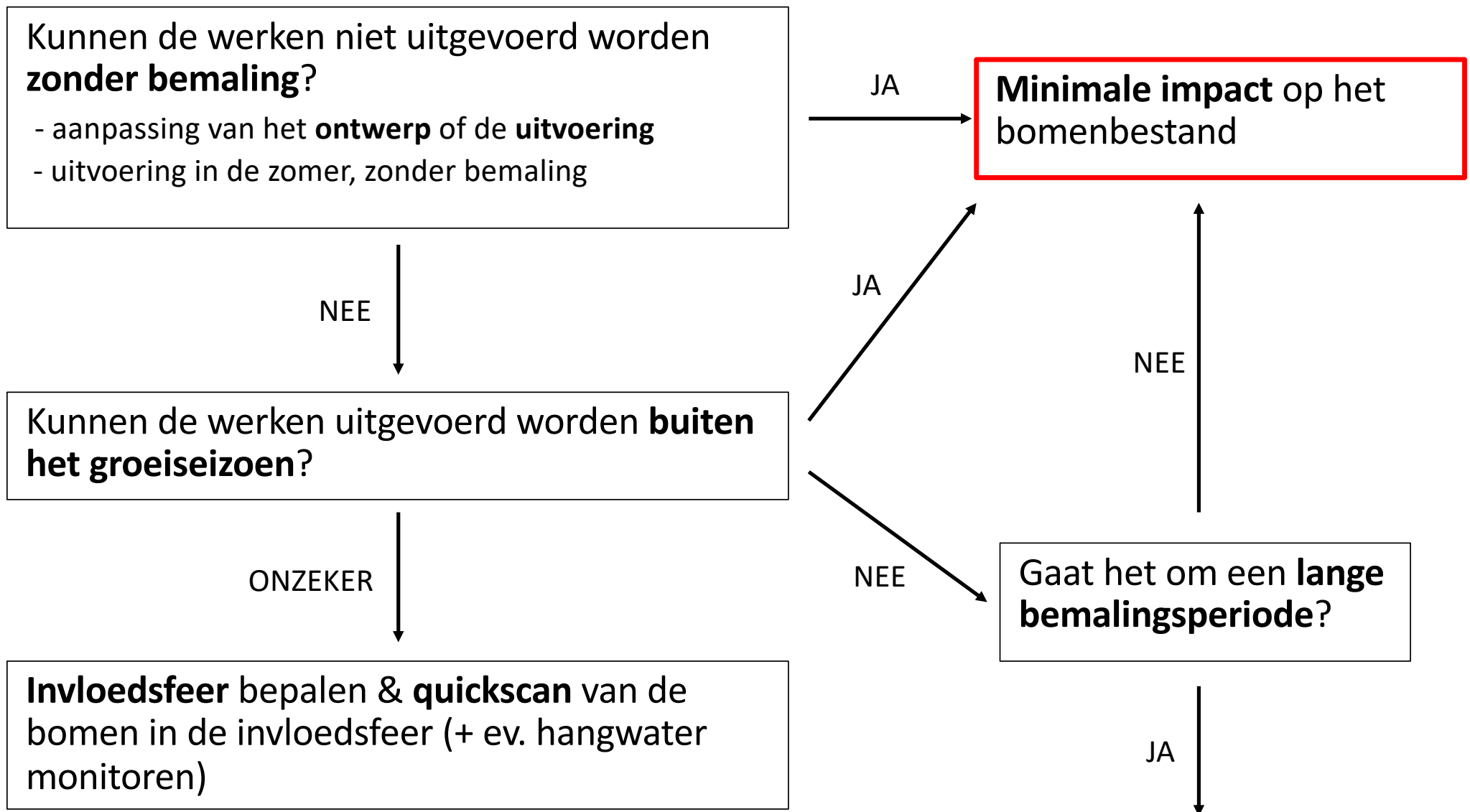
ONZEKER

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de
bomen in de invloedsfeer (+ ev. hangwater
monitoren)

NEE

Gaat het om een **lange
bemalingsperiode?**

JA

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, zonder bemaling

JA

Minimale impact op het bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten het groeiseizoen?**

JA

NEE

ONZEKER

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de bomen in de invloedsfeer (+ ev. hangwater monitoren)

NEE

Gaat het om een **lange bemalingsperiode?**

JA

Uitvoering bemaling buiten groeiseizoen

- ▶ Als de bemaling zondanig kan ingepland worden dat er niet bemaald wordt tijdens het groeiseizoen, valt de **minst grote impact** te verwachten van de bemaling

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, zonder bemaling

JA

Minimale impact op het bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten het groeiseizoen?**

JA

NEE

ONZEKER

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de bomen in de invloedsfeer (+ ev. hangwater monitoren)

NEE

Gaat het om een **lange bemalingsperiode?**

JA

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, zonder bemaling

JA

Minimale impact op het
bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten
het groeiseizoen?**

JA

NEE

ONZEKER

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de
bomen in de invloedsfeer (+ ev. hangwater
monitoren)

NEE

Gaat het om een **lange
bemalingsperiode?**

JA

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, zonder bemaling

JA

Minimale impact op het bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten het groeiseizoen?**

JA

NEE

ONZEKER

NEE

Gaat het om een **lange bemalingsperiode?**

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de bomen in de invloedsfeer (+ ev. hangwater monitoren)

JA

Onzeker tijdspad

- ▶ Bij onzekerheid of de bemaling volledig buiten het groeiseizoen gehouden kan worden, moet er een **quickscan** gebeuren van alle bomen binnen de invloedssfeer
- ▶ Zijn er **waardevolle bomen** aanwezig die mogelijk een impact ondervinden?
- ▶ Eventueel materiaal voor mitigerende maatregelen **stand-by** houden
- ▶ Eventueel hangwater monitoren (bv. bodemvochtsensoren)

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, zonder bemaling

JA

Minimale impact op het
bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten
het groeiseizoen?**

JA

NEE

ONZEKER

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de
bomen in de invloedsfeer + hangwater
monitoren

NEE

Gaat het om een **lange
bemalingsperiode?**

JA

Kunnen de werken niet uitgevoerd worden **zonder bemaling?**

- aanpassing van het **ontwerp** of de **uitvoering**
- uitvoering in de zomer, zonder bemaling

JA

Minimale impact op het
bomenbestand

NEE

Kunnen de werken uitgevoerd worden **buiten
het groeiseizoen?**

JA

NEE

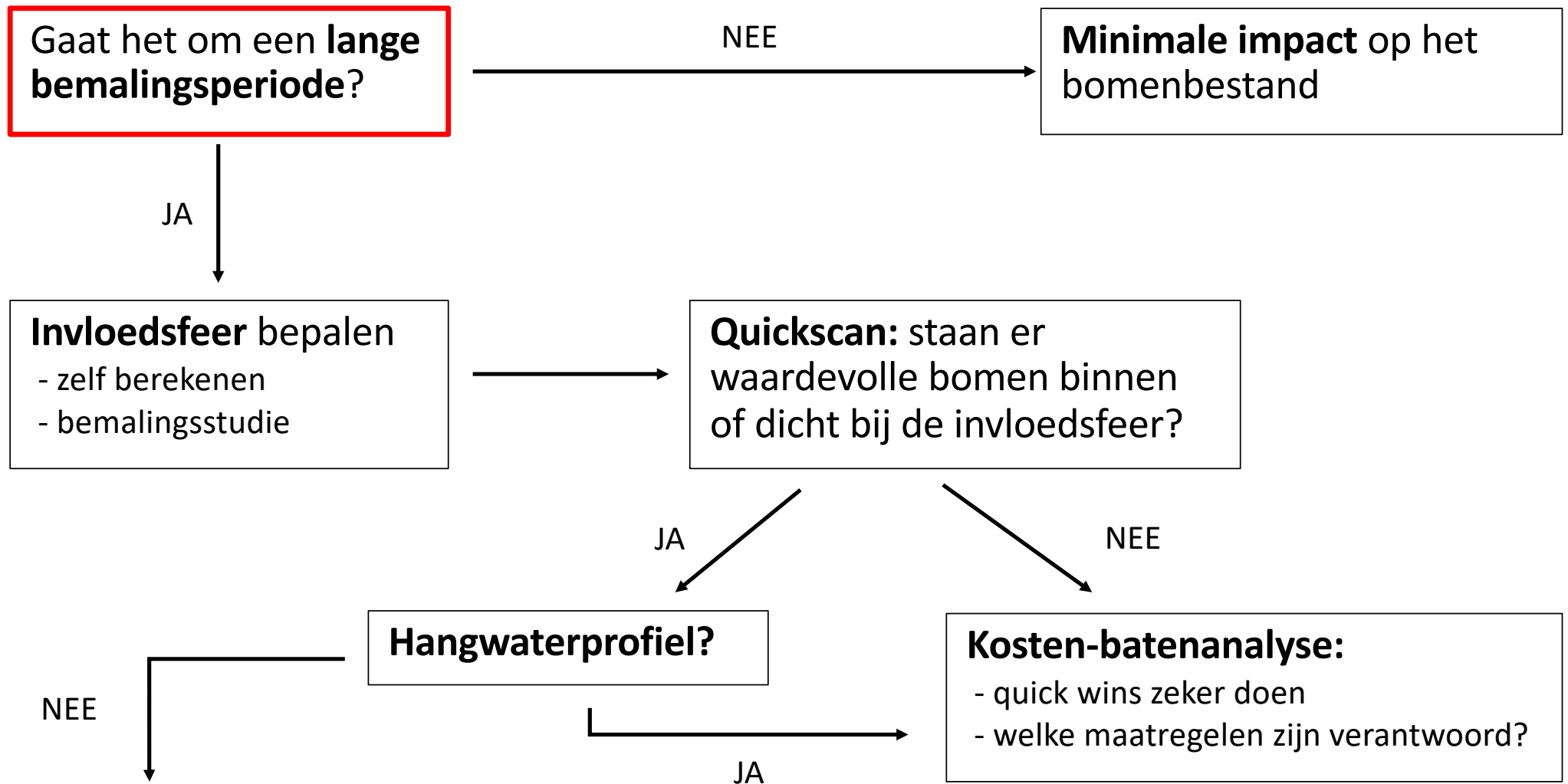
ONZEKER

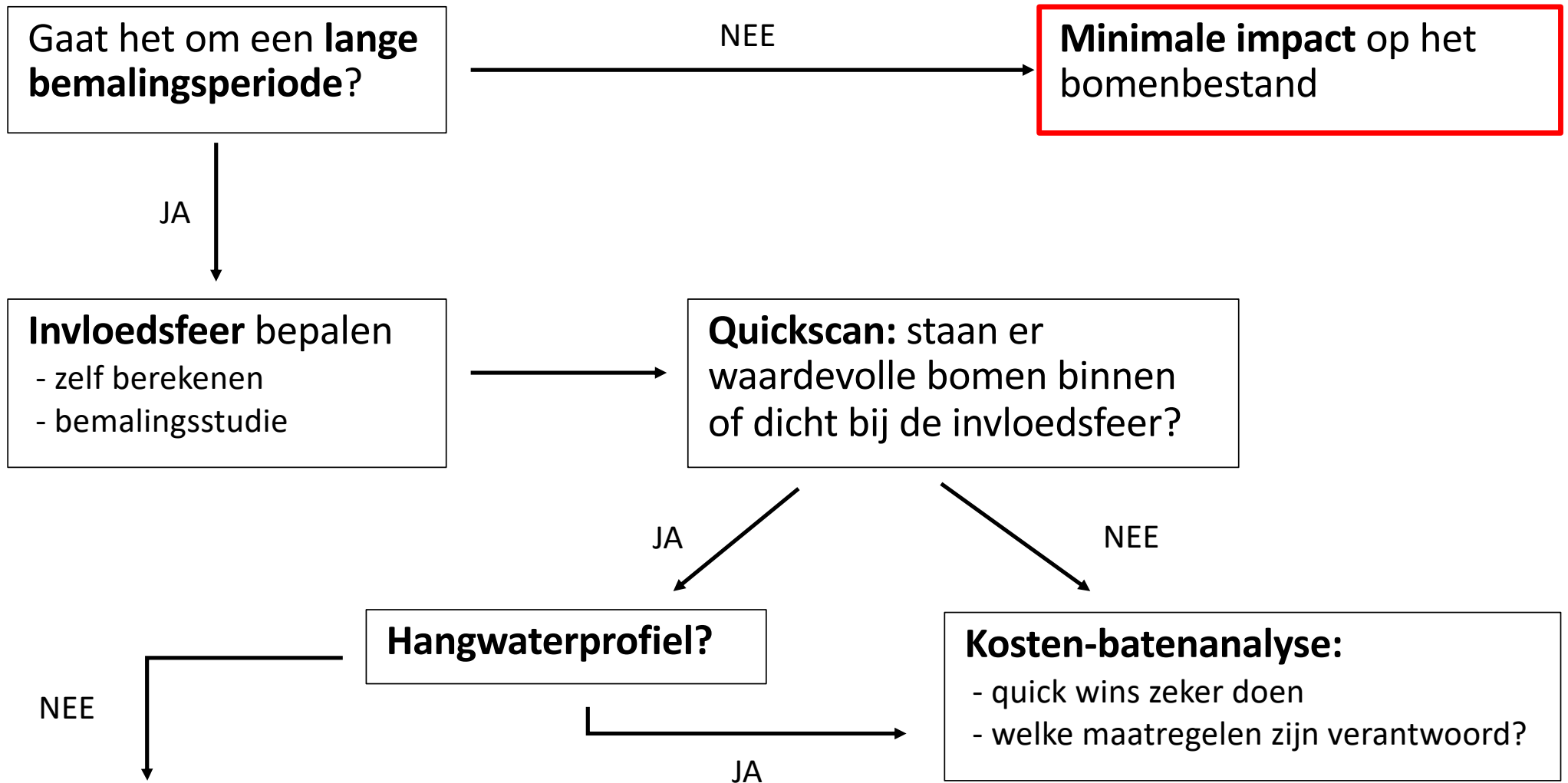
NEE

Gaat het om een **lange
bemalingsperiode?**

Invloedsfeer bepalen & **quickscan** van de
bomen in de invloedsfeer + hangwater
monitoren

JA

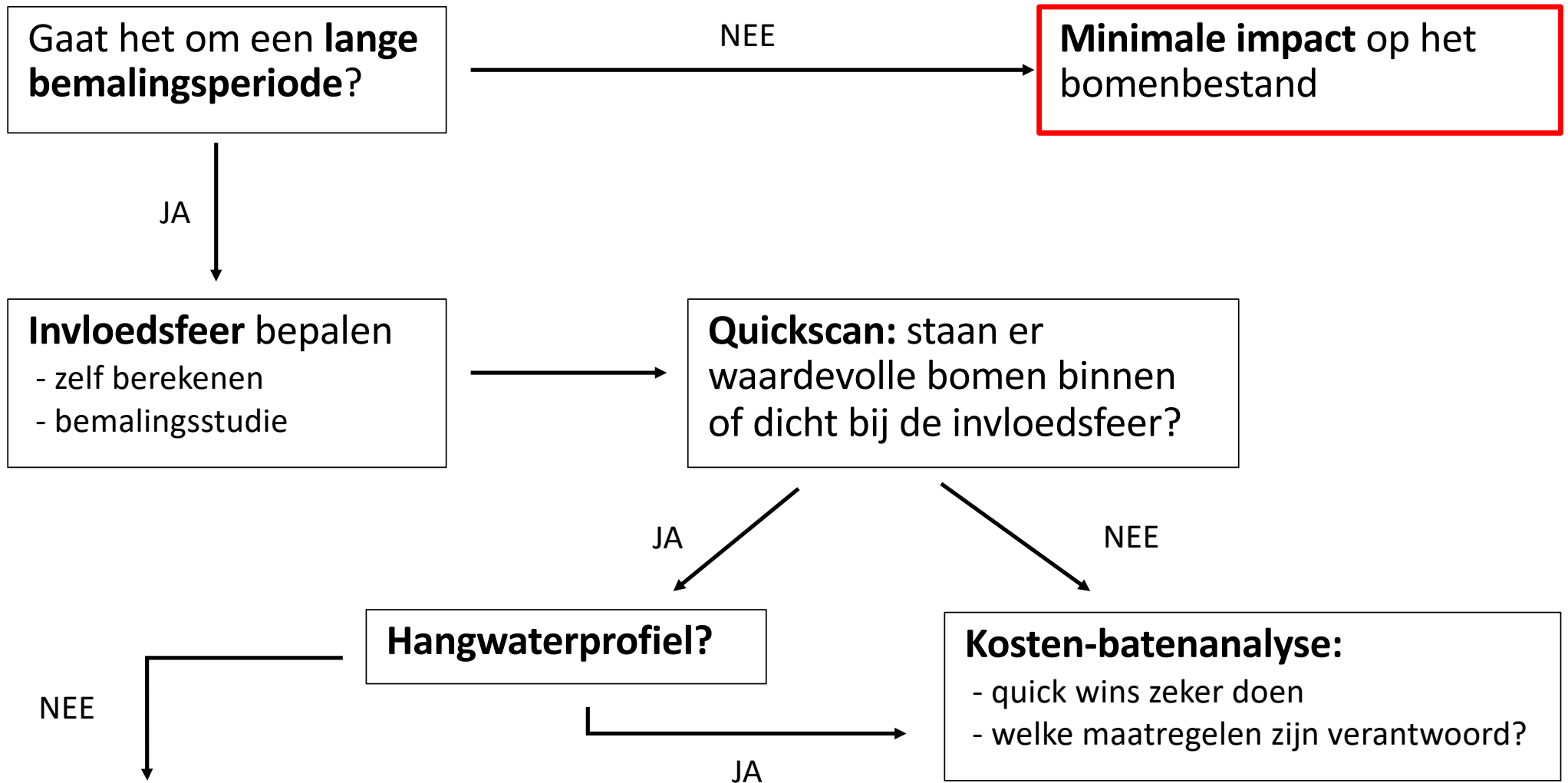
Korte bemalingsperiode?

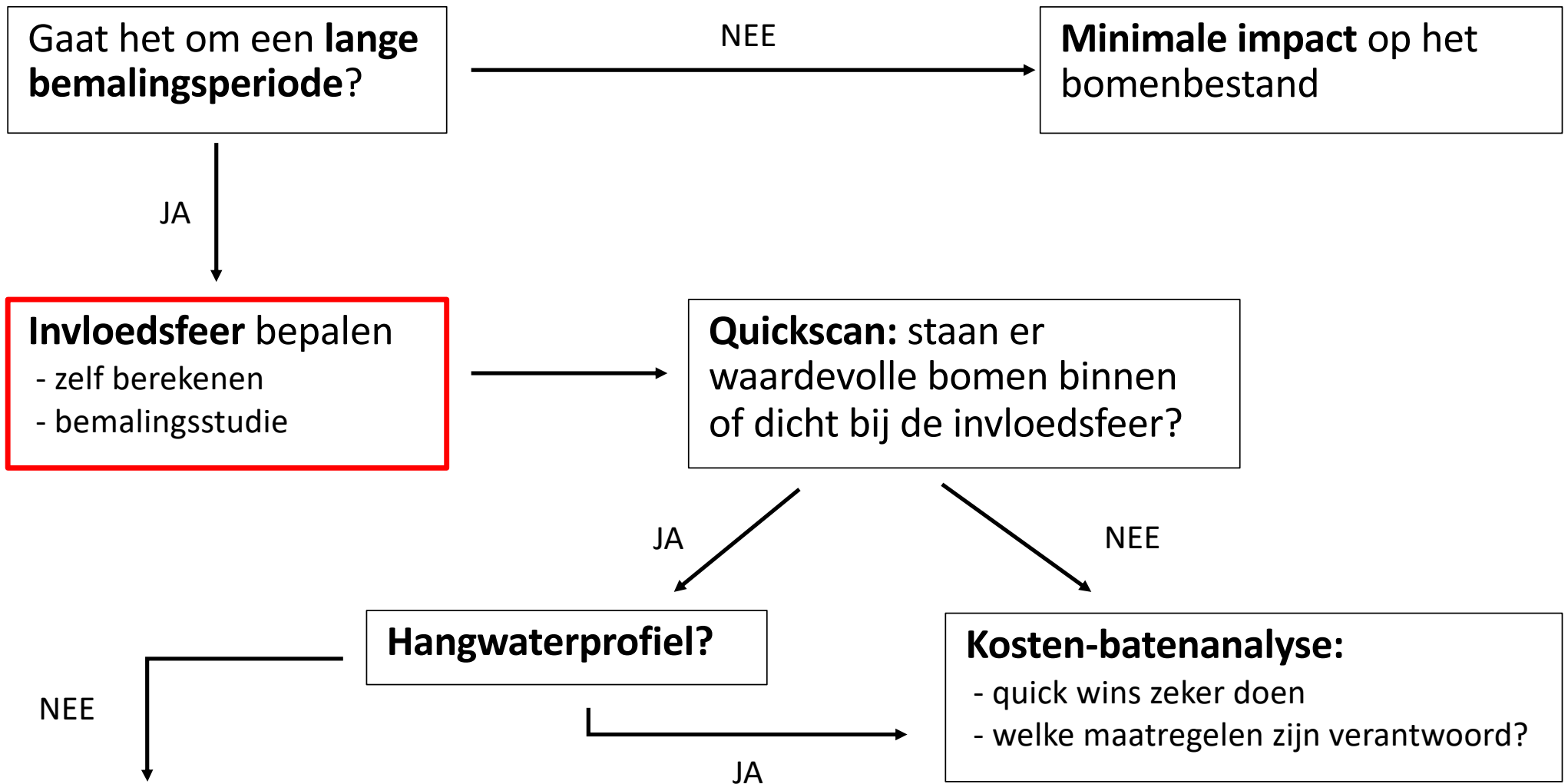
- ▶ Als de bemalingsperiode kort is, dan kan ervan uitgegaan worden dat de **impact op het bomenbestand minimaal** is, zelfs in het groeiseizoen.
- ▶ **Éénmalige watergift** kan overwogen worden om de impact te minimaliseren
- ▶ **Wat is kort?** Suggesties welkom.

© TreelB

inverde

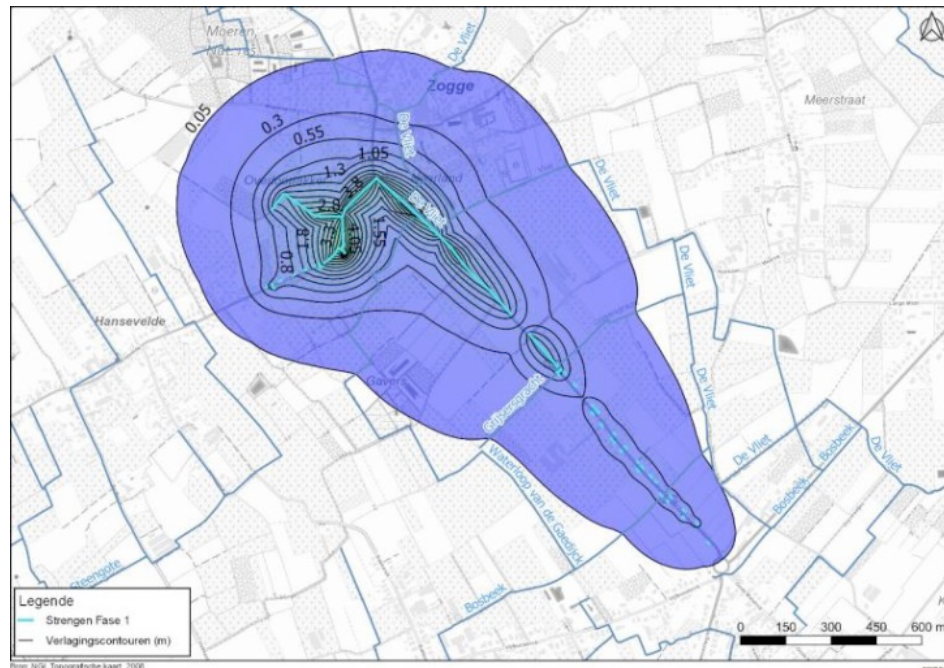

Lange bemalingsperiode!

- Bij een lange bemalingsperiode moet de invloedssfeer van de bemaling gemodelleerd worden:

- Bemalingsstudie
- Zelf bepalen

Zelf rekenen?

The screenshot shows the website of the Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). The header includes the VMM logo and the text 'Vlaanderen is milieu'. A navigation bar contains links for 'Water', 'Lucht', 'Klimaat', 'Kaarten & cijfers', 'Sectoren', 'Publicaties', and 'Over VMM'. The breadcrumb trail reads: 'je bent hier: home / water / grondwater / bemaling / rekeninstrument bemalingen van een bouwput'. The main heading is 'Rekeninstrument bemalingen van een bouwput'. Below this, a text block states: 'In aanvulling van de nieuwe richtlijnen ontwikkelde VMM voor eenvoudige bemalingen een Excel rekenblad waarmee je de grootte van de bemaling en de verlagingen in de omgeving van bouwputten kan doorrekenen. Ook de verplaatsing van een verontreiniging kan doorgerekend worden.' At the bottom, there is a download link for 'berekening bemaling v1.0.xlsm – 189 KB' with an Excel icon.

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

Vlaanderen
is milieu

Water Lucht Klimaat Kaarten & cijfers Sectoren Publicaties Over VMM

je bent hier: home / water / grondwater / bemaling / rekeninstrument bemalingen van een bouwput

Rekeninstrument bemalingen van een bouwput

In aanvulling van de nieuwe richtlijnen ontwikkelde VMM voor eenvoudige bemalingen een Excel rekenblad waarmee je de grootte van de bemaling en de verlagingen in de omgeving van bouwputten kan doorrekenen. Ook de verplaatsing van een verontreiniging kan doorgerekend worden.

 berekening bemaling v1.0.xlsm – 189 KB

INPUT

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE BEMALINGSSITE

OMV nummer straat nr gemeente
 aanvrager
 ingevuld door datum

Vul alle administratieve gegevens in.

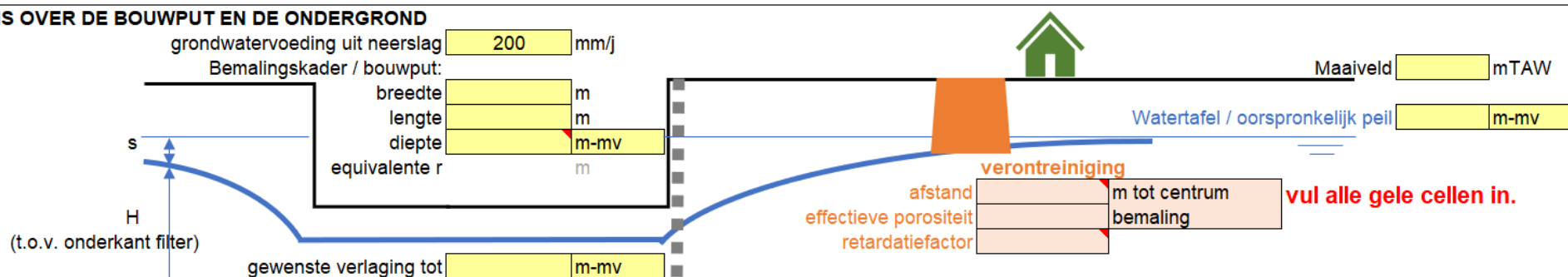
LIGGING

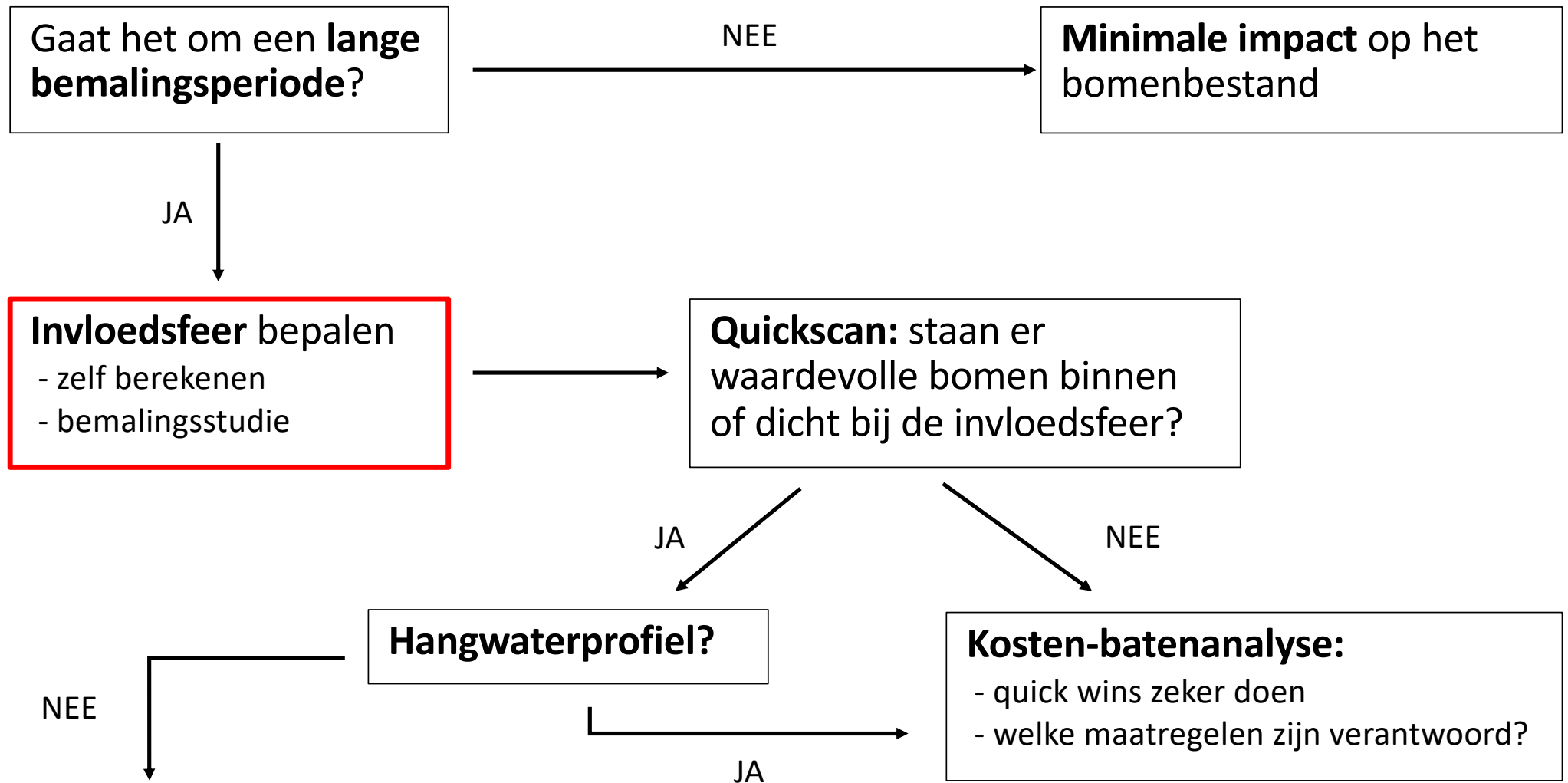
Gelegen in beschermd duingebied?
 Gelegen in groengebied, natuurontwikkelingsgebied, parkgebied of bosgebied?
 Gelegen in Waterwingebied of beschermingszone Type I of II?
 Afstand tot speciale beschermingszones (habitat richtlijngebied, vogelrichtlijngebied)

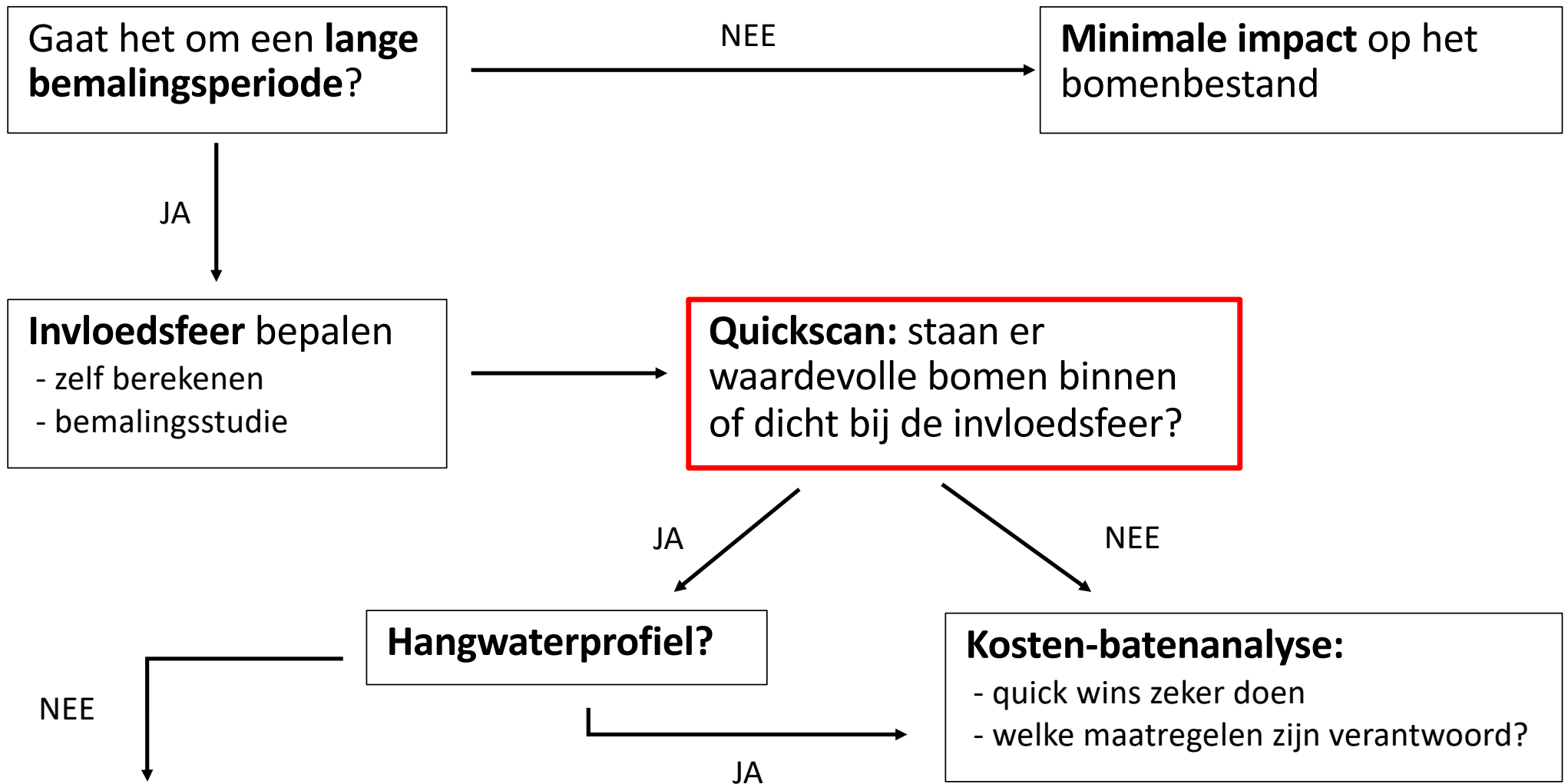
NEEN
 NEEN
 NEEN
 1 in meter

[zie DOV themaviewer bemalingen](#)

GEGEVENS OVER DE BOUWPUT EN DE ONDERGROND

Quickscan

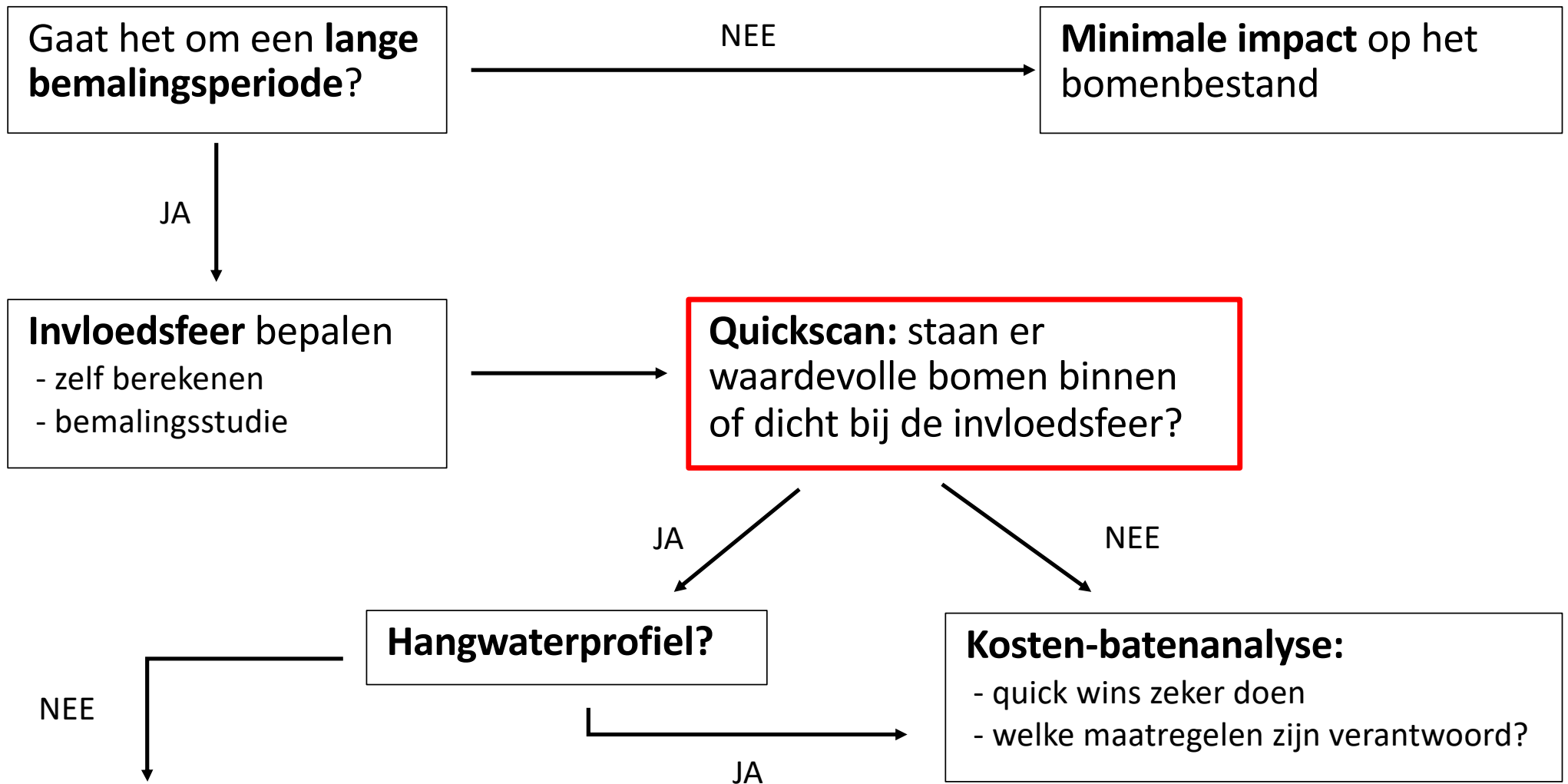
- ▶ In beeld brengen van de **bomen binnen de invloedssfeer** (zonder volinventaris)
- ▶ Doel = **proportionaliteit** van later voorgestelde maatregelen afwegen
- ▶ Ook waardevolle bomen **net buiten** de gemodelleerde invloedssfeer in kaart brengen (invloedssfeer wijkt mogelijk af van modellering)
- ▶ Eventueel **categorisering** van bomen

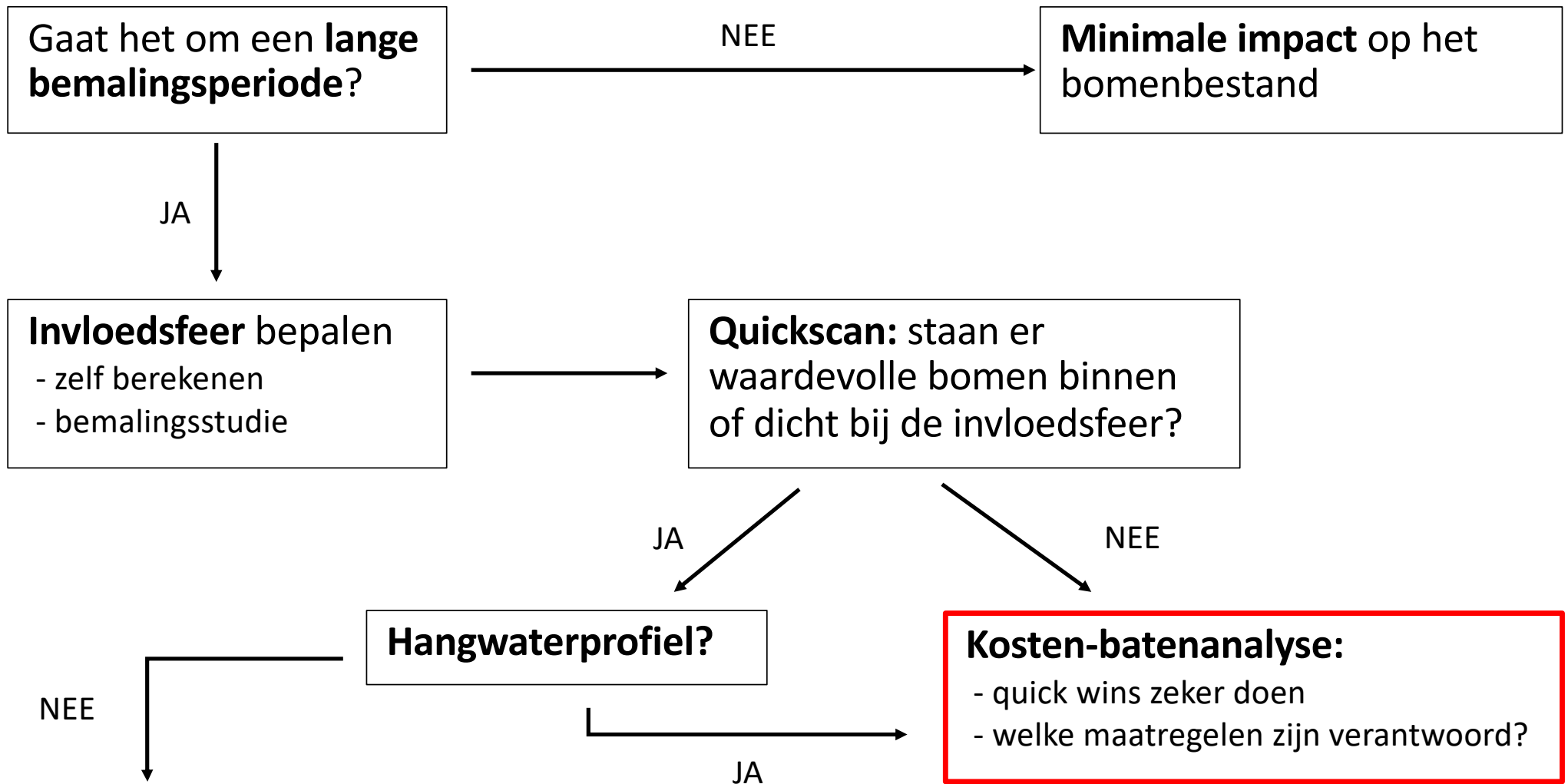
Categorisering van bomen?

- ▶ Ter illustratie: **inschattingskader** uit Britse Standaard *BS 5837:2012: Trees in relation to design, demolition and construction – Recommendations*
  - Categorie U: unsuitable for retention
  - Categorie A: trees of high quality
  - Categorie B: trees of moderate quality
  - Categorie C: trees of low quality
- ▶ Belangrijke vraag: **wie** maakt deze inschatting?

Table 1 Cascade chart for tree quality assessment

Category and definition	Criteria (including subcategories where appropriate)		
Trees unsuitable for retention (see Note)			
Category U Those in such a condition that they cannot realistically be retained as living trees in the context of the current land use for longer than 10 years	• Trees that have a serious, irremediable, structural defect, such that their early loss is expected due to collapse, including those that will become unviable after removal of other category U trees (e.g. where, for whatever reason, the loss of companion shelter cannot be mitigated by pruning) • Trees that are dead or are showing signs of significant, immediate, and irreversible overall decline • Trees infected with pathogens of significance to the health and/or safety of other trees nearby, or very low quality trees suppressing adjacent trees of better quality <i>NOTE Category U trees can have existing or potential conservation value which it might be desirable to preserve; see 4.5.7.</i>		
	1 Mainly arboricultural qualities	2 Mainly landscape qualities	3 Mainly cultural values, including conservation
Trees to be considered for retention			
Category A Trees of high quality with an estimated remaining life expectancy of at least 40 years	Trees that are particularly good examples of their species, especially if rare or unusual; or those that are essential components of groups or formal or semi-formal arboricultural features (e.g. the dominant and/or principal trees within an avenue)	Trees, groups or woodlands of particular visual importance as arboricultural and/or landscape features	Trees, groups or woodlands of significant conservation, historical, commemorative or other value (e.g. veteran trees or wood-pasture)
Category B Trees of moderate quality with an estimated remaining life expectancy of at least 20 years	Trees that might be included in category A, but are downgraded because of impaired condition (e.g. presence of significant though remediable defects, including unsympathetic past management and storm damage), such that they are unlikely to be suitable for retention for beyond 40 years; or trees lacking the special quality necessary to merit the category A designation	Trees present in numbers, usually growing as groups or woodlands, such that they attract a higher collective rating than they might as individuals; or trees occurring as collectives but situated so as to make little visual contribution to the wider locality	Trees with material conservation or other cultural value
Category C Trees of low quality with an estimated remaining life expectancy of at least 10 years, or young trees with a stem diameter below 150 mm	Unremarkable trees of very limited merit or such impaired condition that they do not qualify in higher categories	Trees present in groups or woodlands, but without this conferring on them significantly greater collective landscape value; and/or trees offering low or only temporary/transient landscape benefits	Trees with no material conservation or other cultural value

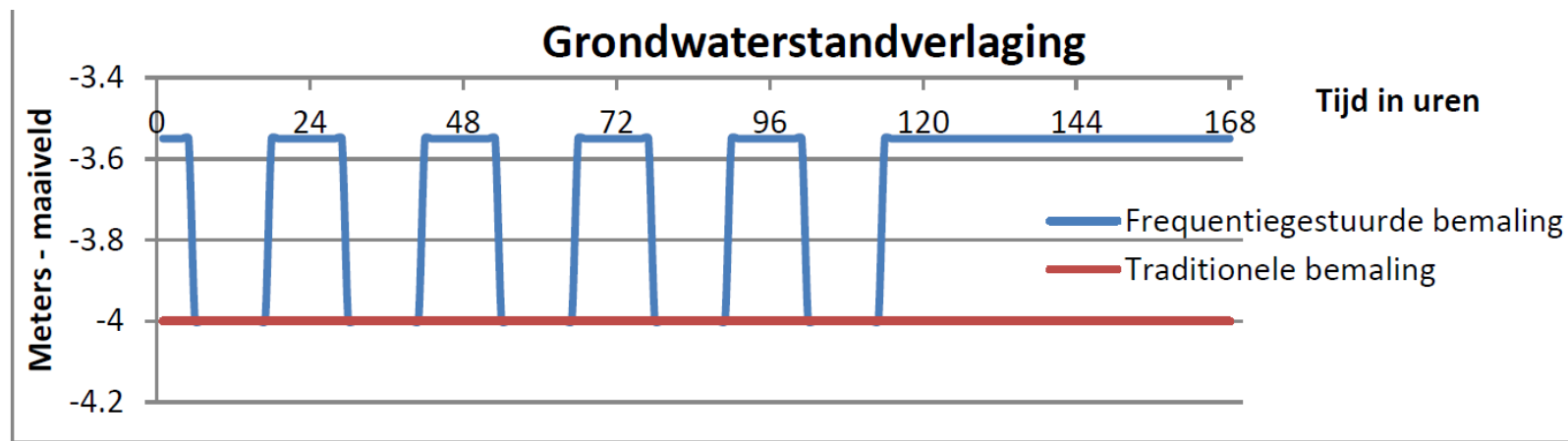

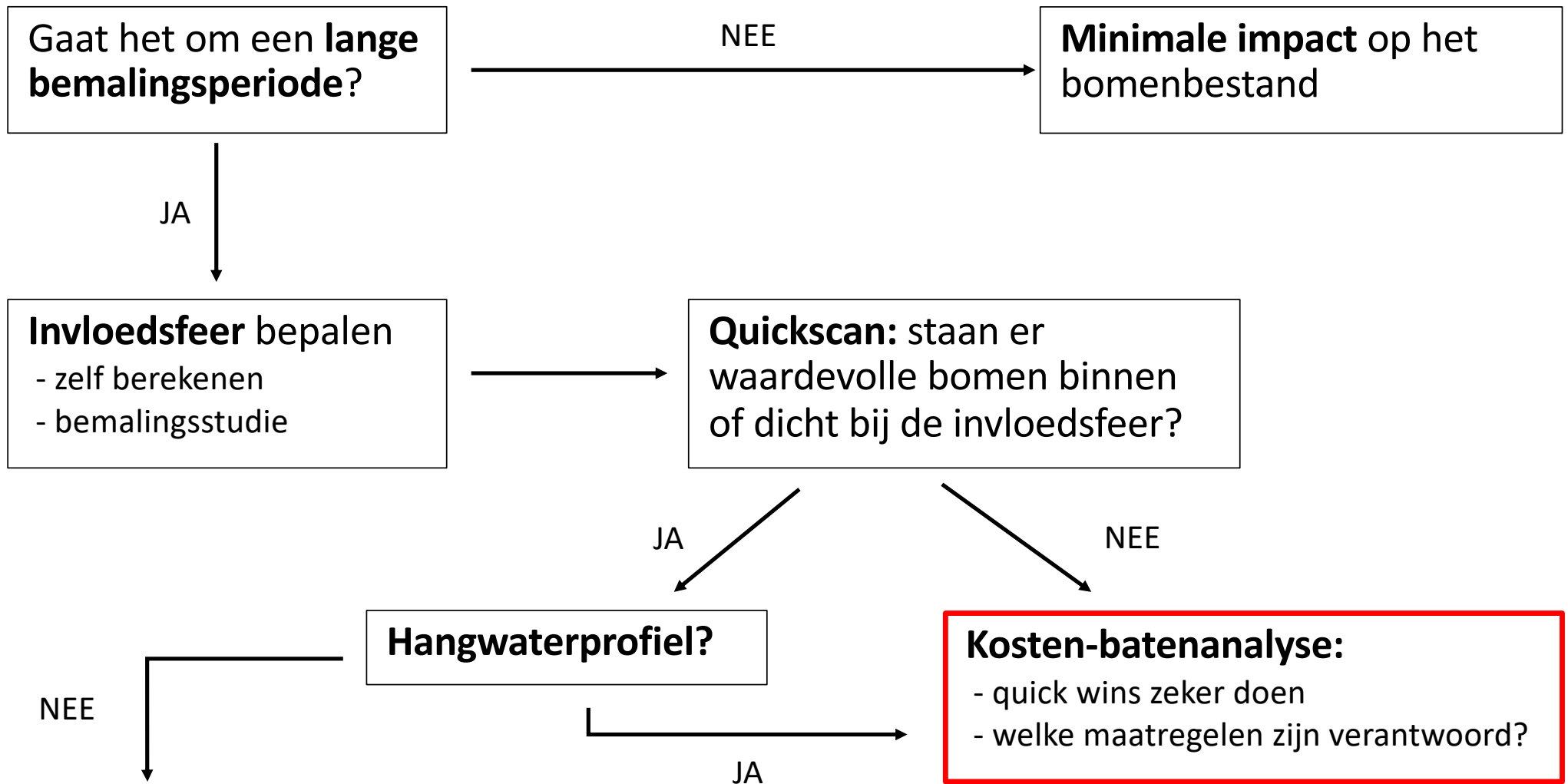
Kosten-batenanalyse

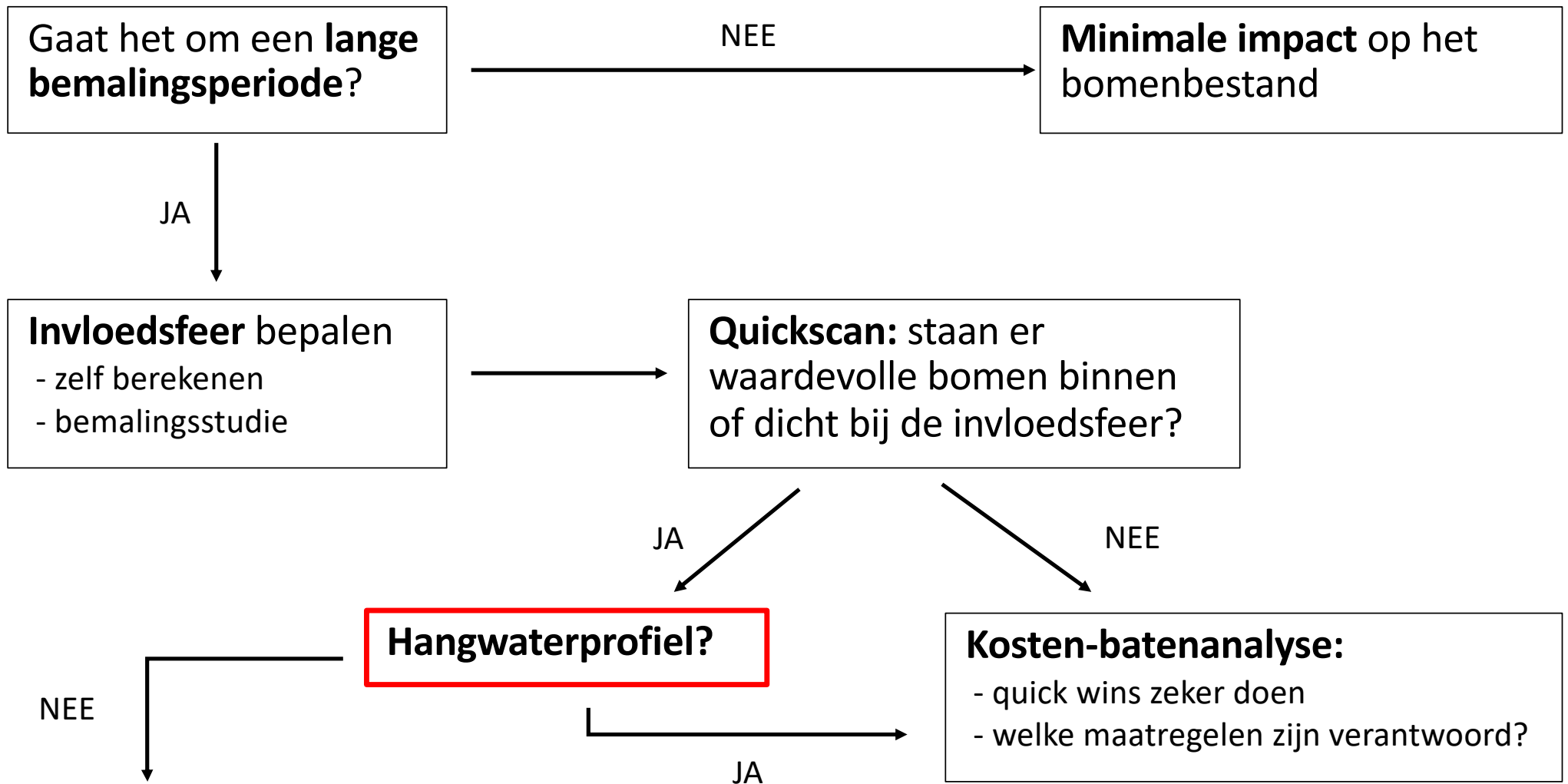
- ▶ Enkel als er zich **geen waardevolle bomen** binnen de invloedssfeer bevinden
- ▶ **Quick-wins** op vlak van mitigerende maatregelen toch uitvoeren, om mogelijke impact te verkleinen
  - Peilgestuurde bemaling
  - Frequentiegestuurde bemaling
  - ...
- ▶ Afwegen welke maatregelen **te verantwoorden** zijn voor dit bomenbestand

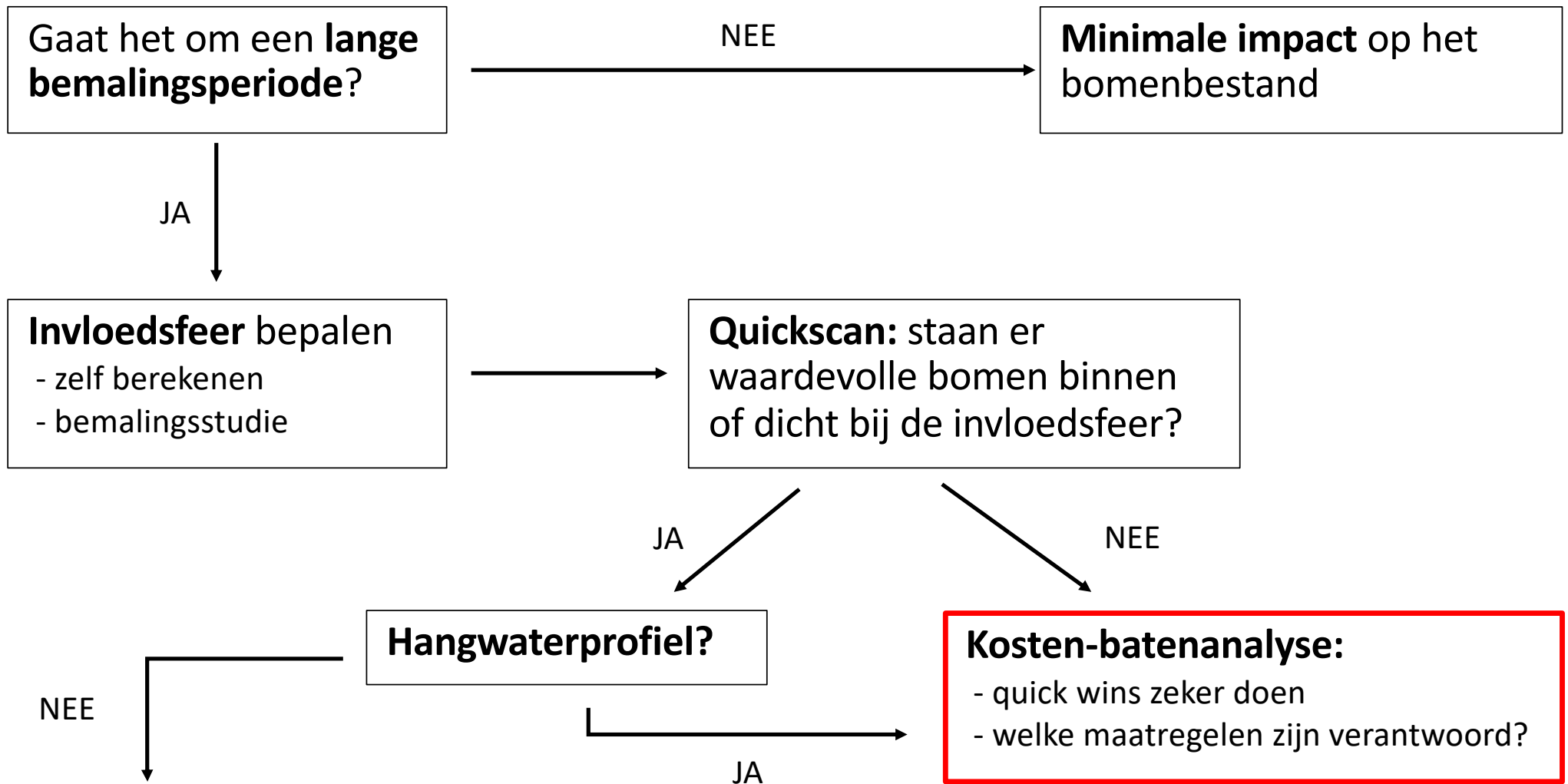
Frequentiegestuurde bemaling

Grafiek 2-1. Effect frequentiegestuurde bemalen op grondwaterstand.

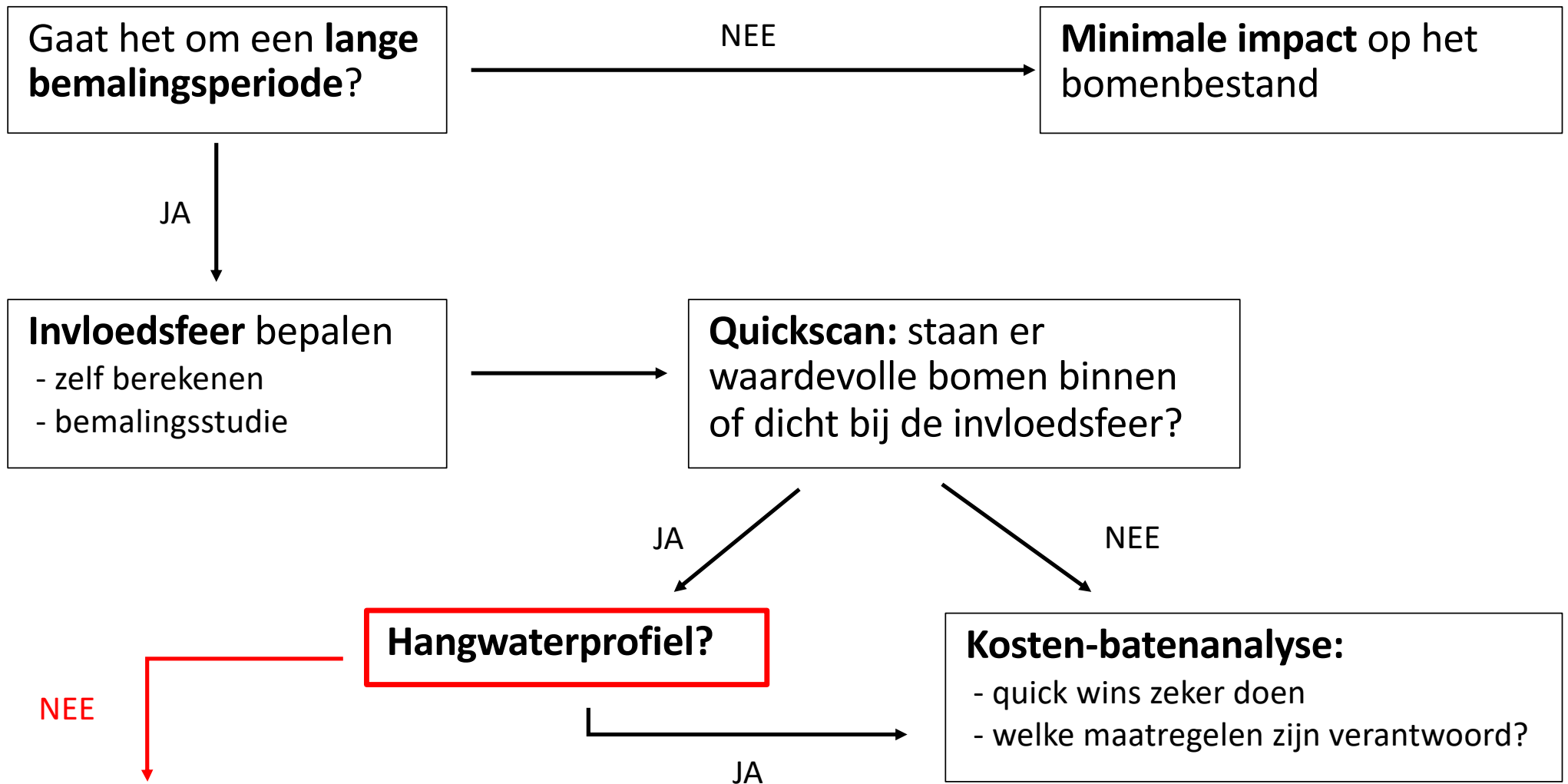

Hangwaterprofiel

- ▶ **Hangwaterprofiel** = de bomen hangen niet af van het grondwater voor hun watervoorziening (<> grondwater- of contactprofiel)
- ▶ Op hangwaterprofiel:
  - Impact van de bemaling is **klein**
  - Toch **kosten-batenanalyse** en **quick wins** uitvoeren

Hangwaterprofiel?

NEE

**Gesloten bouwput
mogelijk?**

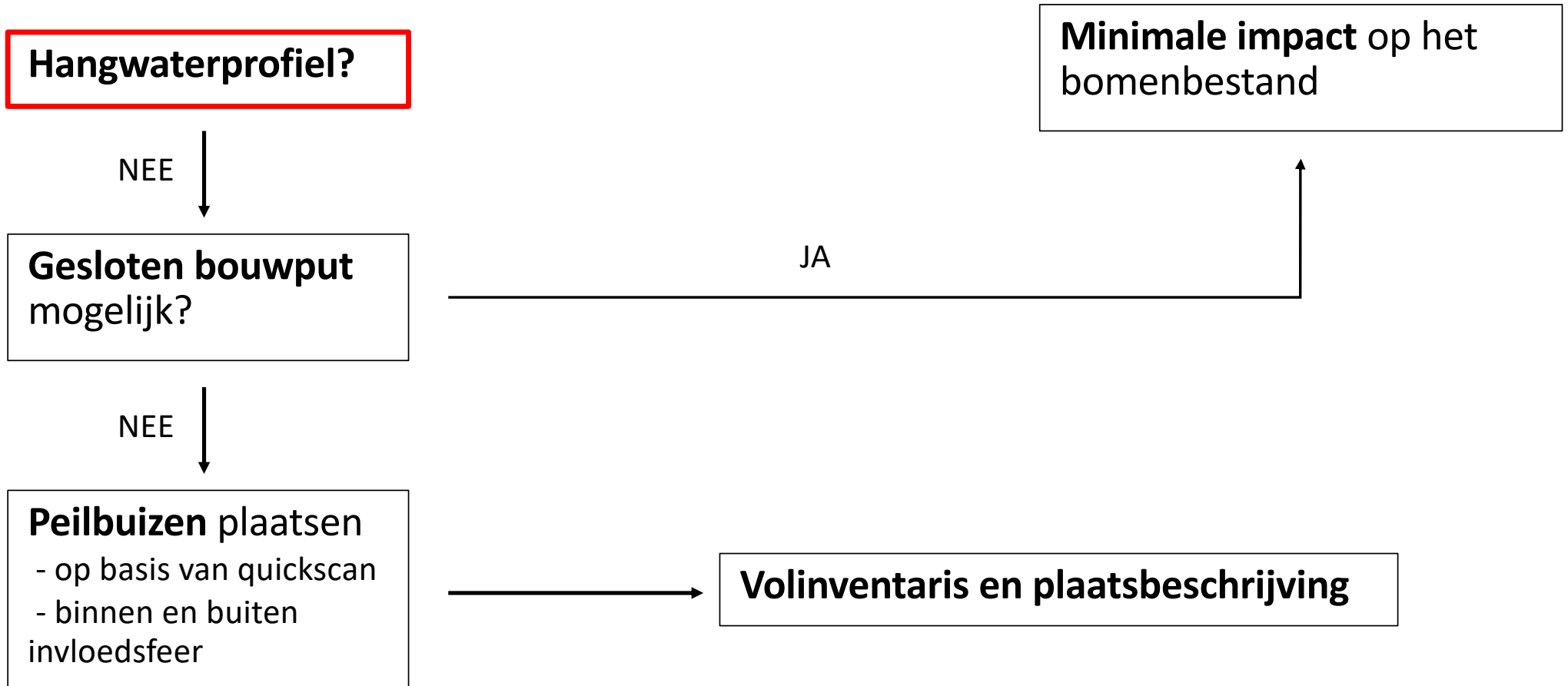
NEE

Peilbuizen plaatsen
- op basis van quickscan
- binnen en buiten
invloedsfeer

JA

Minimale impact op het
bomenbestand

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Hangwaterprofiel?

NEE

**Gesloten bouwput
mogelijk?**

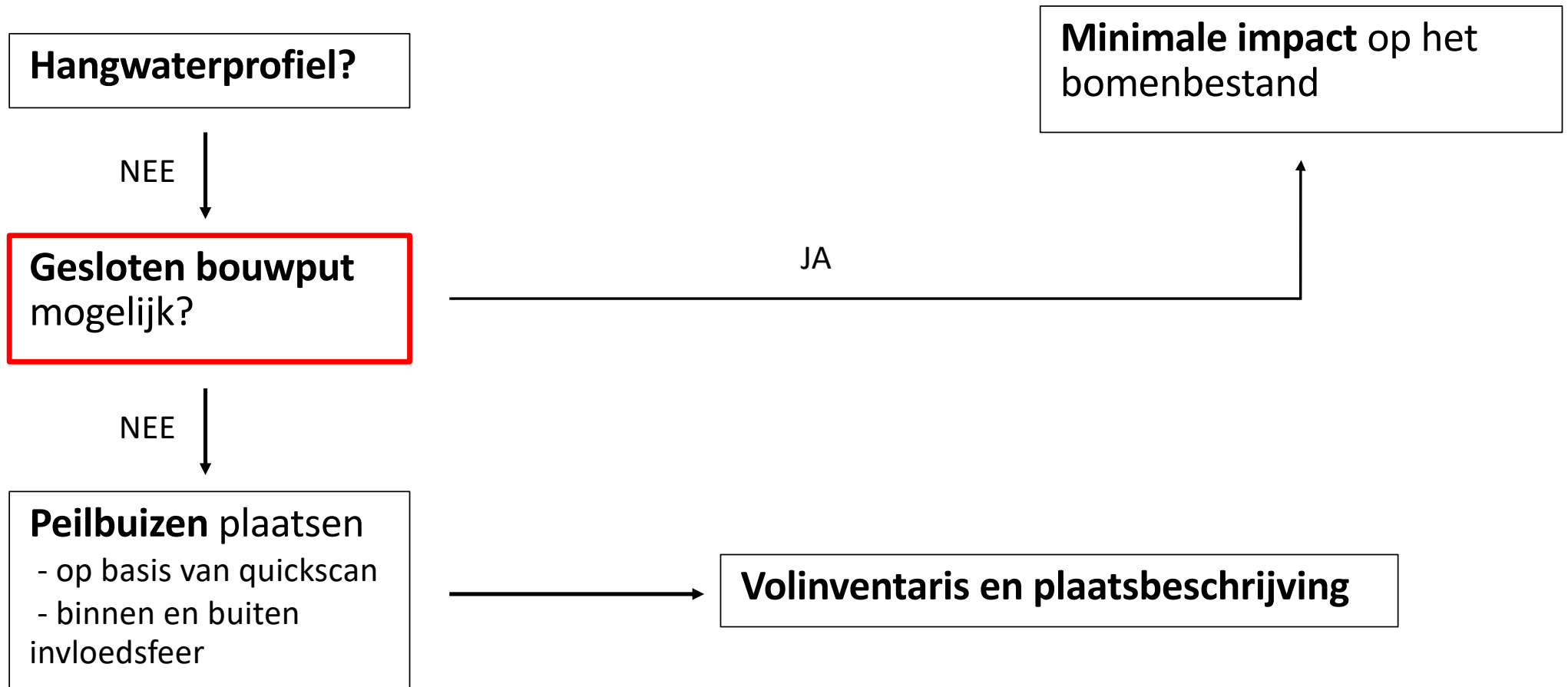
NEE

Peilbuizen plaatsen
- op basis van quickscan
- binnen en buiten
invloedsfeer

JA

Minimale impact op het
bomenbestand

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Hangwaterprofiel?

NEE

**Gesloten bouwput
mogelijk?**

NEE

Peilbuizen plaatsen
- op basis van quickscan
- binnen en buiten
invloedsfeer

JA

**Minimale impact op het
bomenbestand**

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Gesloten bouwput

- ▶ Bij een gesloten bouwput is er **geen grondwaterdaling** buiten de bouwput
- ▶ **Minimale impact** op het omliggende bomenbestand te verwachten

Hangwaterprofiel?

NEE

**Gesloten bouwput
mogelijk?**

NEE

Peilbuizen plaatsen
- op basis van quickscan
- binnen en buiten
invloedsfeer

JA

**Minimale impact op het
bomenbestand**

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Hangwaterprofiel?

NEE

**Gesloten bouwput
mogelijk?**

NEE

Peilbuizen plaatsen
- op basis van quickscan
- binnen en buiten
invloedsfeer

JA

**Minimale impact op het
bomenbestand**

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Peilbuizen plaatsen

- ▶ **ASAP!** Hoe langer de tijdsreeks is met data van voor de start van de bemaling, hoe beter de mitigerende maatregelen kunnen verfijnd worden.
- ▶ In kaart brengen **natuurlijke grondwaterstand**, -dynamiek en impact van de bemaling
- ▶ Minimum X peilbuizen, waarvan 1 buiten de gemodelleerde invloedssfeer
- ▶ Peilbuizen plaatsen **dwars** op afzuigkegel

Hangwaterprofiel?

NEE

**Gesloten bouwput
mogelijk?**

NEE

Peilbuizen plaatsen
- op basis van quickscan
- binnen en buiten
invloedsfeer

JA

**Minimale impact op het
bomenbestand**

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Hangwaterprofiel?

NEE

**Gesloten bouwput
mogelijk?**

NEE

Peilbuizen plaatsen
- op basis van quickscan
- binnen en buiten
invloedsfeer

JA

**Minimale impact op het
bomenbestand**

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Inventaris

- ▶ Op dit punt in het proces moet er een **volledige inventaris** opgemaakt worden van het bomenbestand binnen de invloedssfeer van de bemaling (en net erbuiten in geval van waardevolle bomen)
- ▶ Focus hierbij dient te liggen op de **conditie** van de boom
- ▶ Deze inventaris dient als '**plaatsbeschrijving**' voor de start van de bemaling
- ▶ Illustreren met **foto's** in geval van waardevolle bomen

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

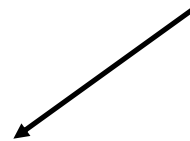
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

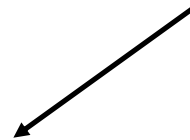
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Risicoanalyse

- ▶ De bouwheer/aannemer/bemaler moet een **risicoanalyse** maken: welk risico op schade en aansprakelijkheid zijn zij bereid op te nemen?
- ▶ Welke **mitigerende maatregelen** zijn zij bereid te nemen om dit risico kleiner te maken?
- ▶ Bouwheer/aannemer/bemaler blijven **aansprakelijk** voor de schade die de bemaler eventueel veroorzaakt

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

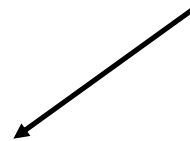
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

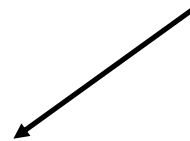
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

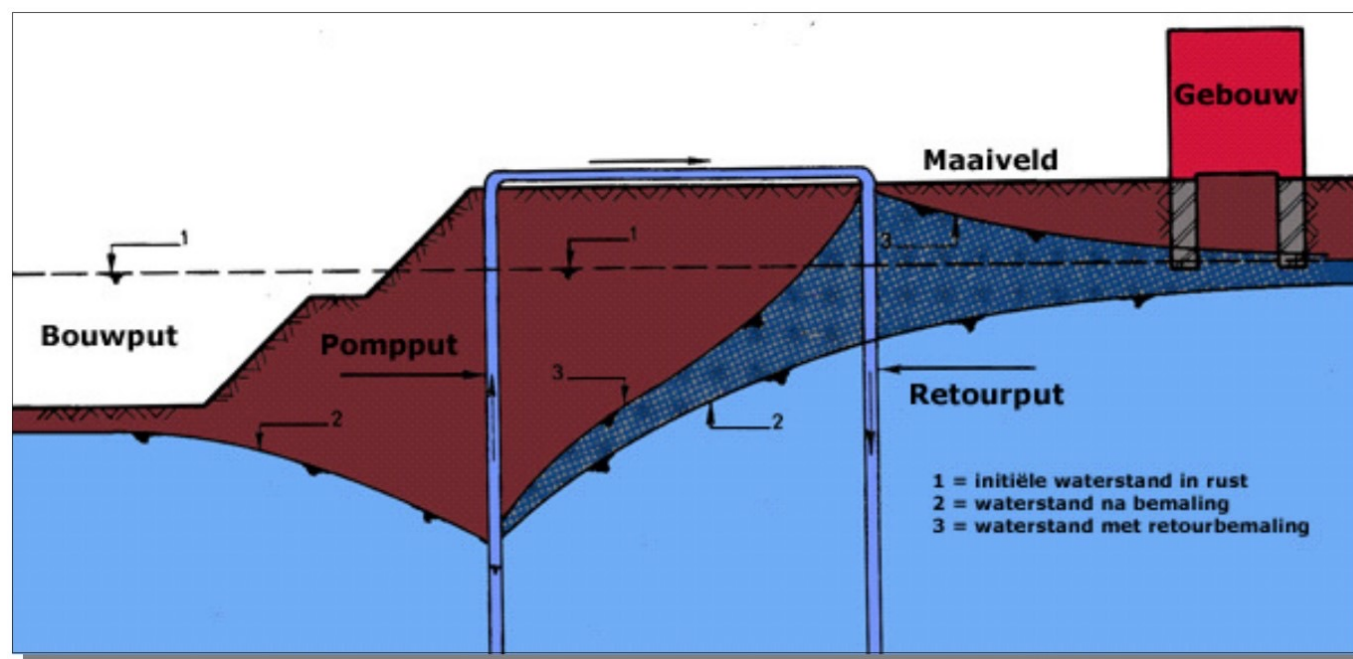
- herstel grondwater monitoren

Mitigerende maatregelen

- ▶ Mitigerende maatregelen moeten de **impact van de bemaling** (die er op dit punt zeker is) zoveel mogelijk beperken
- ▶ Maatregelen mikken op **beperking van de daling** van de grondwatertafel ter hoogte van de bomen, op het **compenseren** van de grondwaterdaling of op het **beperken van de verdamping** vanuit de bodem
  - beregening/bevloeiing
  - mulchen
  - herinjecteren/infiltreren bemalingswater
  - waterglasinjectie
  - bentonietinjectie
  - ...

Retourbemaling

Beregenen

Mitigerende maatregelen

- ▶ Merk op dat bepaalde mitigerende maatregelen opgelegd kunnen worden in de vergunningen

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

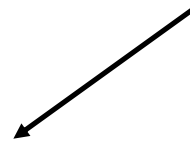
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

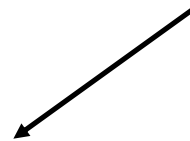
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

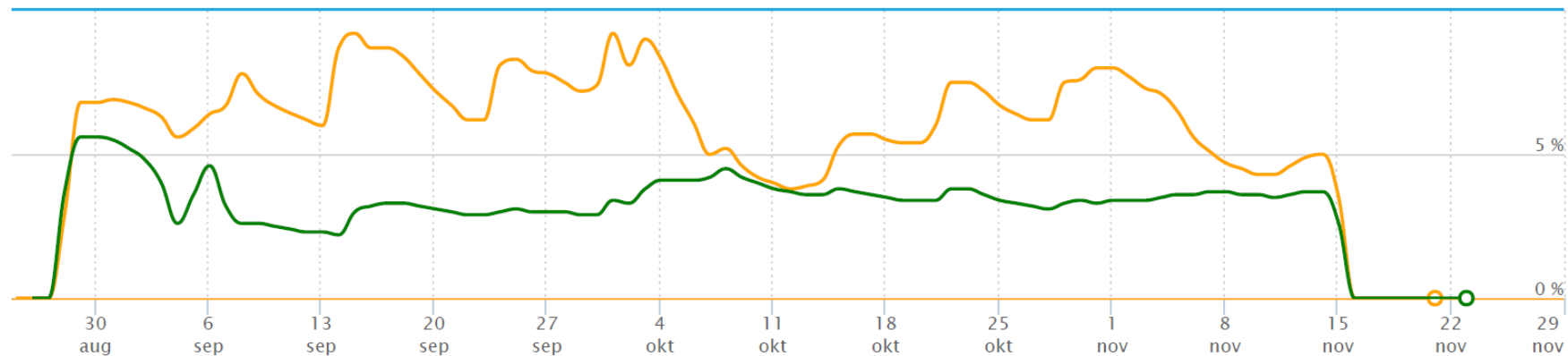
Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Monitoring

- ▶ Zowel de **reële impact van de bemaling** (vs. modellering) als de **mitigerende maatregelen** (bv. beregening) moeten gemonitord worden, zodat er bijgestuurd kan worden indien nodig
- ▶ Monitoring van hangwater kan bv. met bodemvochtsensoren

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

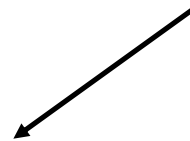
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

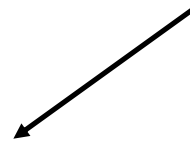
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Einde bemaling

- ▶ Na het einde van de bemaling moet ook de **snelheid** en de **mate** van het herstel van de grondwatertafel gemonitord worden aan de hand van de peilbuizen
- ▶ Afhankelijk van de ondergrond en de gerealiseerde werken kan dit herstel snel, traag en/of onvolledig zijn.

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

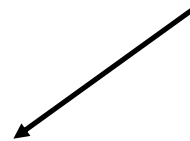
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Volinventaris en plaatsbeschrijving

Risicoanalyse

- bemaler en aannemer blijven aansprakelijk

Mitigerende maatregelen nemen:

(differentiëren mogelijk)

- beregening/bevloeiing
- mulchen
- herinjecteren/infiltreren bemalingswater
- waterglasinjectie
- bentonietinjectie
- ...

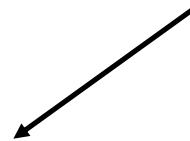
Monitoring

- peilbuizen
- manuele metingen
- bodemvochtsensoren
- planning en uitvoering

Evaluatie eventuele schade

Einde bemaling

- herstel grondwater monitoren

Evaluatie eventuele schade

- ▶ Na het stopzetten van de bemaling kan de eventuele schade aan het bomenbestand geëvalueerd worden
- ▶ **Acute schade** (bv. afsterven) kan op korte termijn zichtbaar worden
- ▶ **Conditieverlies** (en **secundaire gevolgen**) kunnen op langere termijn spelen en zijn moeilijker te onderscheiden van **achtergrondeffecten** door omgevingsfactoren (bv. conditieverlies door droogte en hittegolven)
- ▶ Belang van **goede inventaris** en plaatsbeschrijving
- ▶ Hoe lang na stopzetten bemaling moet evaluatie gebeuren?

Nabespreking

- ▶ Opnieuw: dit is een eerste aanzet, een publieke consultatie volgt
- ▶ Vragen, bedenkingen, suggesties, ... SHOOT!